

Liberal markets

ΙΟΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ*

Άμεσες προτεραιότητες

Οσο σημαντικά είναι η σταδιακή χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων το επόμενο δίμηνο, εξίσου κρίσιμα θα είναι και τα μέτρα για τη μετάβαση της οικονομίας στη νέα κατάσταση. Πέρα από τη διασφάλιση της χρηματοδότησης της χώρας και της μακροοικονομικής της ευστάθειας, είναι απαραίτητες τομές στη λειτουργία της οικονομίας σε άμεσο ορίζοντα. Ίσως αυτονόητη, αλλά επείγουσα, προτεραιότητα είναι η προετοιμασία της οικονομίας για την καλύτερη λειτουργία της αν και όταν επιστρέψει το υγειονομικό πρόβλημα. Αυτό αφορά κυρίως τα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης, τη δημόσια διοίκηση και φορολογία, τις μετακινήσεις, μεταφορές και τράπεζες. Πρέπει να συνεχιστεί στις επόμενες εβδομάδες ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός και διασύνδεσή τους, κάτι που προϋποθέτει και δομικές αλλαγές. Το πρόβλημα του νέου κορωνοϊού μπορεί να διαρκέσει μήνες, άρα χρειάζονται ζώνες άμυνας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, άλλωστε, ο σχετικός εκσυγχρονισμός εκαπέτυχε από καιρό. Μεγάλα έργα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να διευκολυνθούν στην εκκίνηση και εκτέλεσή τους, ώστε να απαλειφθούν

οι συνθήκες καθυστέρησης και αγκυλώσεις, με κατεπίγουσες διαδικασίες όπου χρειάζεται. Εκτός από τη συμβολή στην ενίσχυση των υποδομών, κρίσιμη θα είναι και αυτή στην άμβλυση της ανεργίας και την απορρόφηση ευρωπαϊκών πόρων. Ισοχρήστες πείσεις θα δεχθεί η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Κρίσιμο στοιχείο θα είναι η διασφάλιση ρευστότητας να μην αφορά μόνο τις υφιστάμενες, αλλά και νέες επενδύσεις που θα διαβάσουν ουσιαστικά τα χαρακτηριστικά της τεχνολογίας και της ζήτησης στο νέο παγκόσμιο περιβάλλον. Πρέπει να ενισχυθούν μηχανισμοί, μέσω τραπεζών αλλά όχι μόνο, που θα διοχετεύουν πόρους προς στις καινοτόμες επιχειρήσεις. Τέλος, ενώ ο τόνωση της κατανάλωσης είναι σημαντική, δεν πρέπει να γίνει με τρόπους που θα προωθούν την παραοικονομία. Υπάρχουν, πλέον, όλα τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα ώστε η χαμηλότερη συνολικά κατανάλωση να έχει θετικότερη επίδραση στην ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, μέσω άμβλυσης των στρεβλώσεων.

*Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΘΩΔΩΡΗ ΠΕΛΑΓΙΔΗ*

Γιατί να μη γίνουμε «Φλόριντα της Ευρώπης»;

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται αντιμέτωπη, για μία ακόμη φορά, με μία βίαιη διακοπή της ζήτησης. Ο ιός αναστέλλει επενδυτικές και καταναλωτικές δαπάνες των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών. Στον εξωτερικό τομέα αναμένεται οπωσδήποτε η καταγραφή μιας εξίσου βίαιης πτώσης των εξαγωγών. Η αρνητική αποταμίευση του δημόσιου τομέα είναι ένα ακόμα στοιχείο που προστίθεται στη δυσμενέστατη αυτή συγκυρία. Στο μεταξύ, όλα τα γνωστά δομικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, από την πλευρά της προσφοράς, παραμένουν.

Το ερώτημα που τίθεται λοιπόν επιτακτικά είναι τι μπορεί να γίνει για να μετριαστούν έστω οι δυσμενέστερες αυτές συνθήκες. Πολύ περισσότερο όταν, λόγω της γνωστής διεθνούς κατάστασης, δεν αναμένονται σοβαρές από πλευράς μεγέθους διεθνείς επενδύσεις. Τα κεφάλαια προς το παρόν αναζητούν ασφαλέως καταφύγιο. Ως εκ τούτου είναι σημαντικότερη η ανεύρεση κεφαλαίων, ώστε να κρατηθεί η χώρα, να μην καταρρακωθεί χαμηλότερα. Τι πηγές υπάρχουν;

Υπάρχει πάντα στο τραπέζι η ιδέα για τη «Φλόριντα της Ευρώπης». Μερικοί επιμένουν ότι η εξειδίκευση στον τουρισμό είναι μονοδιάστατη. Αυτό είναι ένα λάθος. Ο τουρισμός και γενικότερα η «οικονομία της καλής ζωής» τροφοδοτούν μια σειρά από τομείς της οικονομίας, όπως το λιανεμπόριο, οι μεταφορές, η κτηματαγορά, αλλά και όλα τα επαγγέλματα γύρω της, η ενέργεια, ο αγροτικός τομέας και τα λοιπά. Άρα είναι επιτακτικό η Πολιτεία να εντείνει τα κίνητρα για μετεγκατάσταση σχετικά ευκατάστατων συνταξιοδότητων αλλοδαπών στη χώρα μας. Αυτοί θα τονώσουν αποφασιστικά την εγχώρια δαπάνη. Τέλος, αν προσπαθήσει κανείς να βρει έναν τομέα που γρήγορα θα έβρισκε λειψία στην αγορά, αυτός είναι οι αποταμιεύσεις των Ελλήνων που βρίσκονται εκτός τραπεζικού συστήματος ή στην αλλοδαπή. Είναι επιτακτικό να υπάρξουν ρηζικέλευθα κίνητρα κάθε είδους, ώστε τα χρήματα αυτά να επιστρέψουν στο τραπεζικό σύστημα και δι' αυτού στην ελληνική οικονομία. Κι ως διαφανήσουν οι πιστωτές...

*Ο Θωδωρής Πελαγίδης είναι καθηγητής της Οικονομικής Ανάλυσης στο Πανεπιστήμιο Περραιφών, NR senior fellow, Brookings Inst.

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΜΑΝΘΟΥ ΝΤΕΛΗ*

Να ξεκινήσει άμεσα το Ελληνικό

Είναι βέβαιο ότι το προσεχές διάστημα θα υπάρξουν παρεμβάσεις από την Ε.Ε. και την ΕΚΤ, ώστε να παρασχεθεί βοήθεια στα οικονομικά πιο αδύναμα κράτη. Η οικονομική βοήθεια πρέπει να αξιοποιηθεί στο μέγιστο, ώστε να μπουν οι βάσεις μιας εύρωστης και αυτοδύναμης ελληνικής οικονομίας. Οι γενικές κατευθύνσεις είναι δύο. Η πρώτη αφορά θεσμικές παρεμβάσεις κυρίως στη δημόσια διοίκηση και το δικαστικό σύστημα, ώστε να «αφεθεί» η επιχειρηματικότητα να τρέξει γρήγορα και να αντισταθμιστεί η απώλεια από άλλους τομείς (π.χ. τουρισμός και εστίαση). Ο στόχος αφορά την άμεση υλοποίηση τόσο

των μεγάλων έργων (π.χ. Ελληνικό, οδικό άξονες, λιμάνια και αεροδρόμια) όσο και την απελευθέρωση από τη γραφειοκρατία της μικρής επιχειρηματικότητας και της δόμησης (π.χ. οι άδειες δόμησης να δίνονται εντός ενός μήνα). Ο δεύτερος στόχος είναι η αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων σε τομείς όπου η Ελλάδα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα. Να στηριχθεί η πράσινη επιχειρηματικότητα στην περιφέρεια (με αιχμή τα ενεργειακά πάρκα) και να συνδεθεί με την πρωτογενή και δευτερογενή παραγωγή (με έμφαση στον εξαγωγικό χαρακτήρα), ώστε να καρποφούμε στο έπακρο την ανάπτυξη ελαττηρίου που θα προκύψει σε 1-2 χρόνια παγκοσμίως. Να απελευθερωθούν γρήγορα και πλήρως όλες οι λειτουργικές

αποφάσεις των ΑΕΙ, ώστε σε 2-3 χρόνια αυτά να αποτελούν πόλο έλξης Ελλήνων και ξένων φοιτητών και να συνδεθούν με την επιχειρηματικότητα. Τέλος, να καθαρίσουν οι τράπεζες ως το τέλος του έτους από τα τοξικά στοιχεία του ενεργητικού τους, ώστε να χρηματοδοτήσουν τις καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αυτές οι τομές, μεταξύ άλλων, αποτελούν παρακαταθήκη για το μέλλον της χώρας, ώστε να έχουμε ένα υγιές παραγωγικό μοντέλο που θα σπινάει και την επιστροφή του ανθρώπινου κεφαλαίου στη χώρα.

*Ο Μ. Ντελής είναι καθηγητής Χρηματοοικονομικών και Τραπεζικής στο Montpellier Business School

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΤΣΑΚΑΛΟΓΛΟΥ*

Αταλάντευτα στον δρόμο των μεταρρυθμίσεων

Η συμμετοχή στο ελληνικό ΑΕΠ κλάδων οικονομικής δραστηριότητας που αναμένεται να πληγούν με δριμύτητα από την κρίση της πανδημίας του Covid-19, όπως ο τουρισμός, η εστίαση, οι μεταφορές και το λιανεμπόριο, είναι μεγάλη και αυτός είναι ο λόγος που διεθνείς οργανισμοί, όπως το ΔΝΤ, αναμένουν σημαντική ύφεση φέτος στη χώρα μας. Οι προσπάθειες της οικονομικής πολιτικής τώρα πρέπει να αποβλέπουν πρωτίστως στο να μείνουν όρθιες οι επιχειρήσεις και να μην υποστεί μεγάλη ζημιά ο παραγωγικός ιστός της οικονομίας. Κατ' αυτό τον τρόπο θα μπορούσαμε να αποφύγουμε την υπέρμετρη διόγκωση της ανεργίας και τη συσσώρευση νέων προβλημάτων στο τραπεζικό σύστημα. Οι όποιοι εθνικοί και ευρωπαϊκοί πόροι είναι διαθέσιμοι πρέπει να χρησιμοποιηθούν κυρίως προς αυτή την κατεύθυνση. Η επόμενη μέρα θα είναι

δύσκολη, θα μας βρει φτωχότερους, με αυξημένη ανεργία και υψηλότερο χρέος. Σίγουρα, δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις. Το κλειδί για την ταχεία και διατηρήσιμη ανάκαμψη είναι να δοθεί ένα ισχυρό μήνυμα στις αγορές ότι, παρά τις δυσκολίες της κρίσης, η χώρα μας παραμένει αταλάντευτα προσπλωμένη στον δρόμο των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Κύρια πεδία των μεταρρυθμίσεων νομίζω ότι πρέπει να είναι ο εκσυγχρονισμός του δημόσιου τομέα και η απελευθέρωση της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, προσελκύουν επενδύσεις που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη και τη μείωση της ανεργίας και, τελικά, βελτιώνουν το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού.

*Ο Πάνος Τσακαλόγλου είναι καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών